

Cadru metodologic și operațional pentru realizarea de conținut în limbaj clar în contexte de învățare

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Finanțat de Uniunea Europeană. Părerile și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului/autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană, nici EACEA nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

Introducere

Limbajul clar este un instrument puternic care asigură accesul, înțelegerea și utilizarea informațiilor importante de către toți participanții, indiferent de nivelul lor de literație, de proveniență sau de capacitatea de învățare.

În mediile educaționale și de formare profesională, utilizarea unui limbaj clar contribuie la o mai bună înțelegere și la rezultate mai eficiente ale învățării.

Acest document prezintă o metodologie cuprinzătoare și un cadru operațional necesare pentru a ghida profesioniștii, factorii decidenți și instituțiile în crearea sau adaptarea materialelor pentru contexte de învățare.

Cunoștințele esențiale înainte de a începe

Înainte de a scrie sau adapta un conținut, este important să înțelegeți principiile limbajului clar. Această secțiune prezintă resursele și abilitățile de bază care ajută profesioniștii să se pregătească pentru folosirea limbajului clar.

Începeți prin a analiza standardele care descriu principiile de bază ale limbajului clar.

În cadrul proiectului „Text It Easy”, am lansat un ghid pedagogic pentru formatori și profesioniști, care își propune să ofere un cadru cuprinzător pentru adoptarea și promovarea limbajului clar în cadrul instituțiilor de învățământ și al organizațiilor culturale, cu accent deosebit pe mediile de formare profesională.

ISO 24495-1:2023 este cadru de referință internațional pentru aplicarea limbajului clar. Acesta oferă o definiție a ceea ce este limbajul clar și descrie principiile care susțin înțelegerea textului: organizare logică, structură clară, exprimare familiară, propoziții concise și o concentrare puternică asupra contextului și nevoilor cititorului. Standardul include, de asemenea, criterii pentru a evalua dacă un document permite publicului țintă să găsească, să înțeleagă și să utilizeze ușor informațiile.

Există, de asemenea, standarde ISO specializate pentru domenii în care limbajul clar trebuie adaptat cerințelor profesionale specifice:

ISO 85774 oferă îndrumări pentru redactarea unor comunicări juridice clare și accesibile, cu principii care să faciliteze înțelegerea și utilizarea textelor juridice.

ISO 86938 aplică principii similare comunicării științifice, oferind îndrumări privind modul de prezentare clară și precisă a informațiilor științifice pentru diferite tipuri de public.

Exersați scrierea și adaptarea conținutului folosind limbajul clar

Chiar și atunci când cunoști regulile, trebuie să exersezi scrierea în limbaj clar pentru a deveni competent.

De fiecare dată când lucrezi, întâlnești cazuri noi și câștigi experiență în rezolvarea lor, fie în timp ce scrii, fie când primești feedback.

Acest ghid oferă sfaturi care să vă ajute să abordați dificultățile specifice și vă dă sugestii pentru obținerea unui feedback constructiv. Pentru început, studiați următoarele aspecte:

Pregătirea în domeniu

Există cursuri de formare ce pot fi găsite online. Proiectul Text-It-Easy a lansat un modul de e-learning, disponibil pe site, în secțiunea „Certificare”.

Unele asociații și organizații private oferă, de asemenea, sesiuni de formare specializate privind limbajul clar.

Învățare de la egal la egal

Colaborarea cu cineva care folosește limbajul clar și care poate revizui conținutul tău este o modalitate utilă de a-ți îmbunătăți competențele.

Începeți cu scrierea de propoziții simple, apoi exersați cu documente concepute pentru exerciții de limbaj clar și, în final, aplicați aceste metode la conținut din viața reală.

1. Principii de bază ale scrierii folosind un limbaj clar

Pasul 1: Definiți clar obiectivele de învățare

Limbajul clar ar trebui folosit pentru toate tipurile de grupuri țintă, indiferent de nivelul lor de competență. Cu toate acestea, a scrie un e-mail unui coleg cu un nivel ridicat de literație, este diferit de a scrie un anunț pentru elevii de școală primară.

Prin urmare, în funcție de conținut și de cititori, veți adapta conținutul.

Încearcă să afli mai multe despre grupul țintă:

Analizați profilul participanților: vârsta, limba maternă, competențele lingvistice, dificultățile cognitive sau de învățare, studiile, familiaritatea cu subiectul etc.

Reamintiți-vă de interacțiunile anterioare pe care le-ați avut cu aceștia sau realizați interviuri pentru a vă cunoaște mai bine grupul țintă (pentru sfaturi despre cum să realizați interviuri, consultați 1.5).

Luați în considerare cunoștințele și pregătirea anterioară a participanților.

Luați în considerare contextul în care cursanții vor citi documentul:

Luați în considerare ce dispozitive vor folosi pentru a-l citi, cât timp au la dispoziție, cât timp își vor menține concentrarea, cât de interesați vor fi de document etc.

Identificați clar ce trebuie să știe, să facă sau să simtă cursanții după ce citesc conținutul:

Folosește verbe de acțiune (de exemplu, „a identifica”, „a explica”, „a aplica”) pentru a descrie ce vor realiza cursanții.

Adresați întrebări specifice la care trebuie să se răspundă după familiarizarea cu conținutul.

Pasul 2: Organizați și prioritizați conținutul

Identificați conceptele cheie și informațiile esențiale de inclus.

Descompuneți ideile complexe în părți mici, secvențiale.

Organizați-le astfel încât cele mai importante informații să fie la început, iar structura logică să fie coerentă.

Eliminați surplusul de informații, informațiile tangențiale sau divagațiile, dacă nu este necesar.

Pasul 3: Scrieți într-un limbaj simplu

Prima schiță

Acum puteți începe să scrieți textul în limbaj simplu, aplicând diferitele reguli.

- De exemplu: Folosește cuvinte comune, de zi cu zi (de exemplu, cuvântul „folosește” în loc de cuvântul „utilizează”).
- Folosiți diateza activă: „Formatorii oferă feedback” în loc de „Feedback-ul este oferit de formatori”.
- Folosește titluri, liste numerotate.
- Citește schița ta pentru a vedea dacă sunt incluse toate informațiile enumerate în Pasul 1.

Prima versiune

După prima schiță, realizați o autoevaluare:

Citește din nou textul pentru a te asigura că respectă regulile limbajului clar.

Începeți să analizați cuvintele, apoi propozițiile și, în final, structura generală a textului.

În funcție de familiaritatea dumneavoastră cu regulile în limbaj clar, puteți citi textul în timp ce analizați dacă respectă aceste reguli sau puteți verifica pe rând fiecare regulă dacă sunt respectate.

Puteți utiliza o listă de verificare a aplicării regulilor limbajului clar. Această listă de verificare poate fi generală sau specifică unui context (reguli organizaționale, tip de conținut, caracteristicile cititorilor etc.) - puteți găsi o astfel de listă de verificare în modulul nostru de e-learning.

Instrumente utile

Instrumentele care simplifică textul cu un singur clic (prompturile ChatGPT sau alte „instrumente magice”) nu reprezintă o soluție completă. Aceste instrumente generale de adaptare a textului nu îți cunosc publicul, nu urmează toate regulile limbajului clar și nu oferă suficient control asupra alegerilor privind anumite cuvinte, propoziții sau structură.

Puteți utiliza instrumente personalizate care îi ghidează pe scriitori pas cu pas, oferind explicații detaliate ale dificultăților și cum să le simplifice (în franceză: U31.io, în engleză: readable.com). Aceste instrumente oferă, de asemenea, o diagnosticare precisă a nivelului de lizibilitate al textului dvs. și evidențiază dificultățile rămase.

Pasul 4: Aspect și alte considerații

În funcție de context, este posibil să fie nevoie să luați în considerare și alte elemente pentru a face conținutul și mai accesibil.

Prezentarea

Utilizarea unui afișaj specific și includerea ilustrațiilor pot ajuta oamenii să citească și să înțeleagă conținutul mai ușor, deoarece ghidează atenția, sprijină înțelegerea și reduce solicitarea cognitivă.

Utilizarea digitală

Dacă conținutul este destinat utilizării digitale, asigurați-vă că este accesibil persoanelor cu dizabilități (de exemplu, celor care se bazează pe cititoare de ecran sau navigare prin tastatură).

Conținutul web trebuie să respecte Regulile de accesibilitate a conținutului web (WCAG-Web Content Accessibility Guideline).

Dacă le oferiți cursanților pagini Power Point sau videoclipuri, respectați regulile de accesibilitate și realizați acțiunile specifice pentru a le face pe deplin accesibile (de exemplu, instrucțiunile Microsoft PowerPoint).

Pasul 5: Evaluează lizibilitatea conținutului tău

Chiar și atunci când se respectă regulile, crearea unui document în limbaj clar poate fi dificilă din cauza propriei subiectivități (familiaritatea cu subiectul, competența lingvistică, presupunerile privind dificultățile de citire ale publicului etc.). Prin urmare, evaluarea externă este un pas important.

lată câteva modalități de evaluare obiectivă:

Un indice simplu de notare, cum ar fi Flesch-Kincaid, indicele Gunning Fog, indicele SMOG, formula de lizibilitate Fry, ARI sau indicele Coleman-Liau, vă pot oferi o idee generală despre nivelul de dificultate a conținutului realizat. Aceste teste estimează nivelul aproximativ de citire al unui text, dar se bazează doar pe lungimea propoziției și complexitatea cuvintelor.

Unele site-uri web generează aceste scoruri automat, de exemplu:

<https://readabilityformulas.com/readability-scoring-system.php>

Există și instrumente de notare mai sofisticate (de exemplu, U31.io în franceză sau readable.com în engleză), care oferă diagnostice detaliate și analize automate ale lizibilității.

De la egal la egal: cineva care folosește uzual limbajul clar poate revizui textul și vă poate oferi feedback direct.

Panelul cititorilor: puteți configura un grup panel care să reprezinte publicul țintă și să le cereți să citească conținutul și să își împărtășească impresiile. Feedback-ul poate lua diferite forme:

Întrebări binare: „Ați înțeles toate informațiile (instrucțiuni, explicații, acțiuni necesare)?” „Vi s-a părut textul ușor sau dificil de citit și de înțeles?”

Întrebare deschisă: „Ce părere aveți despre lizibilitatea textului?”

Întrebări mai detaliate: „Care cuvinte sau propoziții au fost dificil de înțeles?”

Întrebări specifice despre conținut (test), de exemplu: „Cine este personajul principal?”, „Care sunt pașii pentru a scrie într-un limbaj simplu?”

În funcție de context, puteți măsura eficacitatea versiunii în limbaj clar și indirect, de exemplu prin verificarea satisfacției cursanților sau prin observarea evoluției notelor după ce conținutul în limbaj clar devine disponibil.

2. Principii metodologice pentru adaptarea conținutului existent folosind un limbaj clar

Adaptarea unui text dificil într-un limbaj clar necesită o abordare structurată care să respecte sensul original, îmbunătățind în același timp claritatea și accesibilitatea. Metodologia este ușor diferită de scrierea unui conținut nou direct în limbaj clar.

Pasul 1: Definiți clar obiectivele de învățare

Înainte de a adapta un text, identificați ce trebuie grupul țintă să știe, să înțeleagă sau să fie capabil să facă după ce citește.

Analizați:

- publicul țintă (vârstă, nivel de literație, familiaritate cu subiectul, potențiale dificultăți de învățare),
- contextul în care vor citi conținutul,
- cunoștințele sau acțiunile esențiale așteptate de la ei.

Aceste elemente vă ajută să decideți ce informații trebuie păstrate, simplificate sau reorganizate în versiunea adaptată.

Pasul 2: Analizați textul original

Citiți textul integral și identificați elementele care ar putea cauza dificultăți.
De exemplu:

- evidențiază cuvinte complexe sau neobișnuite,
- subliniază propozițiile lungi sau dense,
- marcați paragrafele care conțin mai multe idei simultan,
- observați detaliile neesențiale sau divagațiile inutile.

Stabiliți care părți sunt esențiale pentru înțelegere și care pot fi simplificate sau eliminate.

Apoi extrageți informațiile principale și schițați structura logică a textului original.

Posibilă reorganizare:

Descompuneți ideile complexe în unități mai mici, secvențiale.

Faceți conexiunea dintre unitățile mici, secvențiale și ideea complexă din textul original (de exemplu, prin numerotare).

Reordonați unitățile astfel încât cele mai importante informații să fie primele.

Creați o schiță clară care va ghida procesul de adaptare.

Pasul 3: Scrieți textul adaptat într-un limbaj simplu

Prima schiță

Adaptarea conținutului într-un limbaj clar nu este un exercițiu de rescriere cuvânt cu cuvânt.

Începeți cu planul dumneavoastră de reorganizare. Pentru fiecare unitate de text simplificată:

- reveniți la partea corespunzătoare a textului original,
- rescrieți-l folosind principiile limbajului clar: vocabular familiar, structură clară a propozițiilor, ordine logică, diateza activă etc.
- construiește paragraf cu paragraf urmând noua ta structură

Include cuvinte de tranziție simple pentru a conecta ideile.

După finalizarea schiței, verificați dacă este coerentă și dacă a fost inclus tot conținutul necesar.

Compară-l direct cu textul original pentru a te asigura că nu s-a pierdut sensul esențial.

Prima versiune

Revizuiți schița dumneavoastră analizând:

- Claritatea vocabularului,
- Lungimea și structura propoziției,

- Ordinea informațiilor,
- Coerența ideilor,
- Lizibilitatea generală.

Utilizați o listă de verificare a adaptării conținutului utilizând un limbaj clar pentru asigurarea consecvenței.

Instrumente utile

Folosirea instrumentelor precum U31.io (franceză) sau readable.com (engleză) poate ajuta la identificarea propozițiilor lungi, a vocabularului complex sau a problemelor legate de structura și formularea propozițiilor. Aceste instrumente oferă diagnostice și scoruri de lizibilitate și sugerează îmbunătățirile care trebuie făcute.

Comparați întotdeauna versiunile originale și cele adaptate pentru a vă asigura că nu lipsește nimic esențial.

Pasul 4: Aspect și alte considerații

- Aplicați principiile de accesibilitate pentru a face textul adaptat mai ușor de citit.
- Aceasta poate include:
 - titluri clare,
 - formatul și aspectul paginilor,
 - formatarea pentru accesibilitatea conținutului digital,
 - adăugarea de elemente vizuale sau spațiere pentru claritate.

Pasul 5: Evaluați lizibilitatea textului

- Folosește atât metode cantitative, cât și calitative pentru a evalua eficacitatea adaptării tale.

Exemple:

- Comparați scorurile de lizibilitate dintre versiunea originală și cele adaptate;
- Testați ambele versiuni cu grupuri separate de cititori (testare A/B);
- Folosiți teste sau întrebări specifice pentru a verifica înțelegerea;
- Analizează și interpretează indicatorii indirecti, cum ar fi satisfacția cursanților sau performanța acestora.

3. Cadrul operațional pentru implementare

- Cadrul operațional oferă pași și instrumente concrete pentru a sprijini instituțiile și profesioniștii în aplicarea principiilor limbajului clar în mediile de învățare.

Procesul gradual de implementarea limbajului clar

- Elaborați politici instituționale care să încurajeze utilizarea limbajului clar.
- Creșteți gradul de conștientizare la nivel de conducerii instituției, de exemplu:
 - prin partajarea ghidului creat de Text-it-Easy;
 - prin afișarea unor exemple înainte/după adaptarea conținutului împreună cu feedback-ul cursanților (comentarii generale și rezultate ale testelor);
- Oferiți sesiuni de instruire pentru angajații instituției;
- Includeți instrucțiuni educaționale folosind limbajul clar.
- Integrați criterii referitoare folosirea limbajului clar în evaluările profesionale.
- Creați liste de verificare a utilizării limbajului clar, cu un scor pentru fiecare document produs sau revizuit.
- Dedicăți timp pentru adaptarea resurselor existente și pentru evaluarea intercollegială atunci când este creat conținut nou.
- Monitorizați rezultatele (de exemplu: nivel de înțelegere, implicarea cursanților, feedback general).
- Stabiliți un ciclu regulat de verificare și revizuire a procesului de implementare a limbajului clar.
- Creați și utilizați instrumente specifice pentru a asigura accesibilitatea.
- Faceți ca fiecare versiune în limbaj clar să fie disponibilă pentru reutilizare ulterioară.

Îmbunătățire continuă

- Colectați date despre rezultatele grupului țintă, gradul de satisfacție și nivelul de înțelegere.
- Identificați modul în care aceste rezultate se leagă de nevoile grupului țintă și de standardele educaționale și de formare.
- Colectați feedback de la grupul țintă pentru a identifica lacunele în înțelegere.
- Monitorizați continuu rezultatele (de exemplu: nivel de înțelegere, implicarea cursanților, feedback-ul).

Roluri și responsabilități

- Autorii de conținut: aplică uzual regulile limbajului clar;
- Formatorii/profesorii: solicită feedback și adaptează prezentarea orală în consecință.
- Echipe de revizuire: se asigură că materialele îndeplinesc cerințele de lizibilitate și se ating obiectivele de învățare.
- Grupul țintă: participă la evaluare și oferă feedback.

4. Procesul de monitorizare și revizuire

Implementarea folosirii limbajului clar în instituții și organizații nu este un efort singular. Instituțiile ar trebui să monitorizeze periodic modul în care grupul țintă interacționează cu informația transmisă și cât de bine o înțelege. Analiza rezultatelor și a feedback-ului grupului țintă ajută la identificarea domeniilor care necesită ajustări sau clarificări suplimentare.

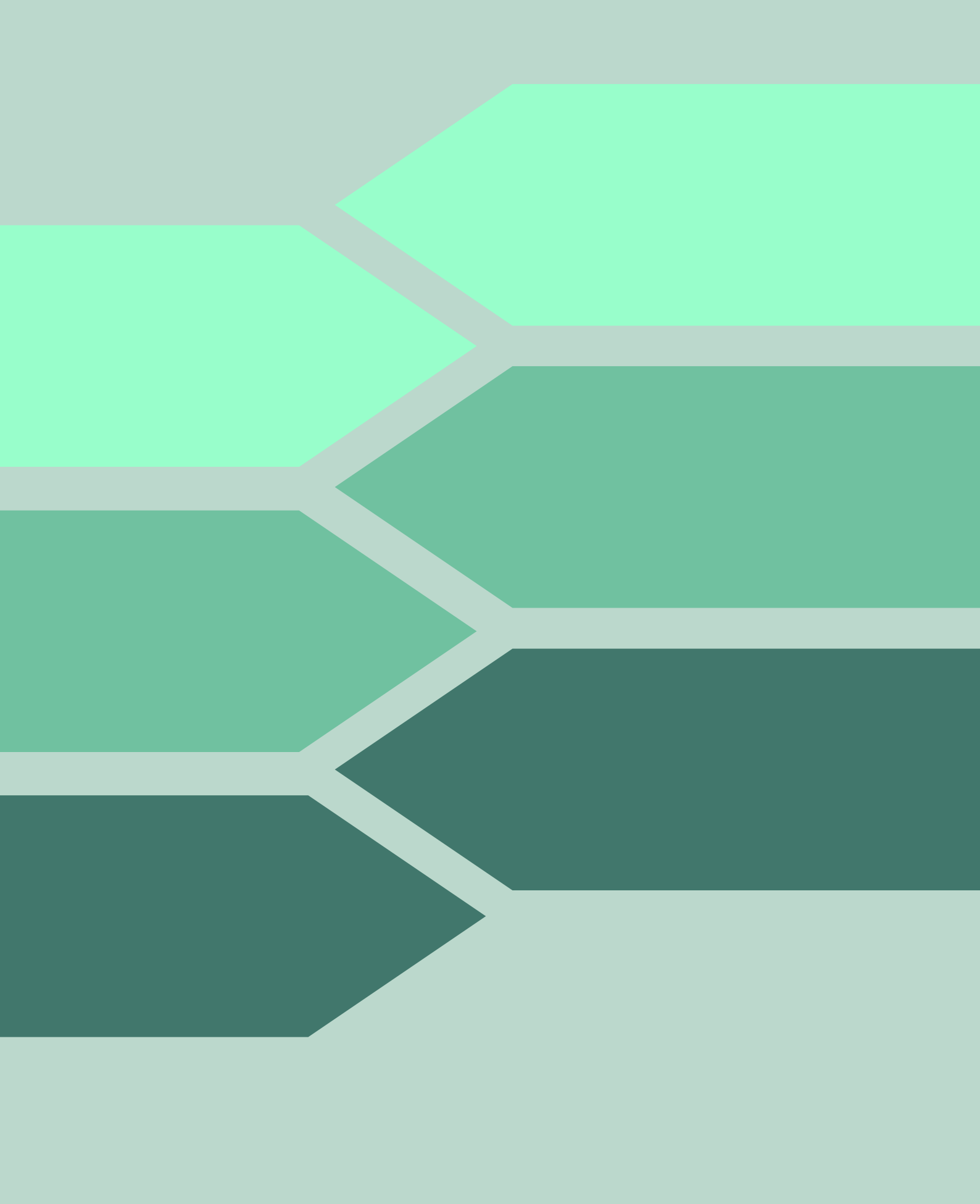
Documentele ar trebui actualizate pe măsură ce cerințele de accesibilitate sau standardele educaționale evoluează.

Un proces structurat de revizuire ar trebui integrat în actualizările conținuturilor, astfel încât toate materialele noi să fie clare, accesibile și aliniate nevoilor grupului țintă.

Concluzie

Limbajul clar susține incluziunea și ajută toți participanții să acceseze, să înțeleagă și să utilizeze informații esențiale. Urmând o metodă structurată și un cadru operațional organizat, instituțiile pot integra claritatea și accesibilitatea limbajului în dezvoltarea conținutului educațional. Acest lucru consolidează echitatea învățării, susține respectarea standardelor de accesibilitate și îmbunătățește rezultatele educaționale.

Scrierea într-un limbaj clar este esențială pentru o învățare echitabilă și eficientă. Fie că se creează materiale noi, fie că se adaptează cele existente, utilizarea limbajului clar duce la o implicare mai puternică și la rezultate mai bune pentru toți cursanții. Este o abordare practică și incluzivă, care aduce beneficii tuturor.

text it **EASY**

Cofinanțat de
Uniunea Europeană